

Duo Tractatus

Moneta, Giampietro

Marburg, 1628

IV. An consuetudo aliquam vim habeat in eximendo aliquos à Decimarum solutione, aut eis tribuendo jure decimandi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63048](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63048)

80 ralis, & communis, quod in possessione probanda testes singulares admittantur, ut late probat *idem* Galv.

81 *d. concl. 2. nu. 32.* altera specialis, quod in decimis locus & tempus non est de substantia actus, ut post *Sponcul. tradit Masc. d. concl. n. 2.*

An vero laici jure percipiendi decimas spoliati, & gentes interdicto recuperandæ sint ante omnia restituerendi, late tradit *Valq. contr. illustr. lib. 2. c. 89. nu. 4.* & *Covar. d. l. i. var. resol. c. 17. nu. 6. in princ.* ubi concludit, quod tunc solum non erit ante omnia restituendus laicus, quando contra eum & pro reo simul est juris præsumptio, & non alias: sic exponens *c. ad decimas, de rest. spol. in 6.*

83 TERTIA CONCLUSIO. Potest Papa alicui Principi, vel etiam alteri laico ex causa decimas, seu jus percipiendi concedere; opt. *tex. in c. Adrianus, 63. dist. c. 1. de præscript. c. cum Apostolica, de his qua fi. à Prælat. melior in c. ex parte, il. 3. de decim. c. 2. §. statuimus, c. §. ubi autem, eodem tit. in 6.* & notat passim *Doct. maxime vero Rebus. d. q. 13. n. 110. Hispan. d. tract. reg. decim. q. 12. num. 1 Covar. d. nu. 6. vers. 4. ab eadem radice procedit Navar. in tract. de reddit. eccles. q. 1. monit. 57. nu. 1.* late & optime *Henriq. quem post consecutum hunc tractatum vidi in summa Theol. mor. lib. 7. cap. 57. num. 2.*

84 Declarabis tamen hanc conclusionem, quod hujusmodi privilegiatus, tam laicus, quam religiosus tenebitur congruam portionem pro sustentatione, & oneribus supportandis ecclesiæ parochiali assignare, ut disponitur in *d. §. ubi autem, c. nos supra, c. 4. q. 3. concl. 6. semel admonuimus.*

QUÆRO QUARTO, An consuetudo aliquam vim habeat in eximendo aliquos à decimarum solutione, aut tribuendo jure decimandi?

85 Suppono, consuetudinem differre à præscriptione; per consuetudinem enim jus quodammodo acquiritur in communi, & publico, per præscriptionem vero privato; ita *Abb. in c. cum ecclesia, colum. 8. num. 45. de ea. poss. c. propr. Rebus. d. q. 13. num. 45.* Et in consuetudine

dine sunt plures personæ incertæ, in præscriptione vero una sola esse potest, *Butr. c. fin. de consuet. Alex. conf. 166. num. 7. colum. 1. Cor. conf. 268. colum. 5. vol. 4. Rebuf. loco cit. Germon. de sacror. immu. lib. 3. c. 19. nu. 66.* Alias differentias tradunt *Abb. Butr. & Curt. d. c. fin. Balb. de præscript. §. par. princ. q. 7. Rebuf. in constit. reg. tract. de consuet. in 3. Tom.* Est autem † consuetudo, ut 86 habetur in *c. consuetudo distinct. 1.* jus quoddam moribus utentium approbatum, quod pro lege suscipitur, cum deficit lex; quæ etiam definitio colligitur ex *c. ceterum, de testi. cog. & communiter probatur.*

PRIMA CONCLUSIO. Plurimum potest † consuetudo circa portionem, & quantitatem decimæ, eaque attendenda est; *ita colligitur ex c. in aliquibus, §. ultimo, c. commissum, c. cum sint homines, c. dilecti, c. ad Apostolica, de decim.* in specie adnotavit tam in prædialibus, quam in personalibus *Rebuf. d. q. 13. num. 46. Franc. Balb. d. q. 7. Boer. in consuet. Bituric. tit. de consue. §. 12. communem dicens, quem etiam sequitur Covar. d. c. 17. nu. 8.* Male ergo *Host. & alii* quos referunt *Rebuf. d. q. 13. nu. 43. Covar. d. num. 8. & Tyndar. tract. de decim. num. 35. & 36.* id admiserunt in personalibus, non autem in prædialibus. Peius dixit *gloss. & Innoc. d. c. in aliquibus,* consuetudinem hanc debere à Pontifice esse approbatam, vel auctoritate summi Pontificis totam decimam seu illam partem quæ diminuta videtur esse, in quid aliud commutatam, *ut voluit Germon. d. c. 19. num. 69. & duobus seqq.* Nam & *tex. supra* relati aperte id tribuunt consuetudini, non autem hujusmodi cōmutationi, neque requiritur in consuetudine, † etiam quæ est contra jus, scientia, & approbatio Principis, *ut multis ostendit Abb. d. c. fi. num. 13. & ibi Butr. & Barb. colum. 26. de consuetud. Curt. late sect. 4. num. 24.* pessime demum dixit *Hispan. in d. tract. reg. decim. vers. decima est jure naturali, nu. 13. & 15.* nullam omnino consuetudinem excusare etiam à quota decimarum. Ratio enim est, quia quora decimæ † diminui potest per consuetudinem, sive quia solum de jure

jure humano, ut Theologi volunt, sive quia consuetudine jus divinum, aut naturale limitari, & quodammodo diminui possunt, ut voluit gloss. communiter *re à Canon. recepta in c. à nobis, de decim.* & ideo in hac specie, quod decima diminui possit consuetudine, præter jura & Doct. citatos tenuit Vivi. & Abb. *d. c. in aliquibus*, & alii Canonistæ fere omnes, ex quib. non nullos recenset Covar. *d. n. 8 in princ.* Et de hoc nullus est dubitatio apud recte sentientes.

- SECUNDA CONCLUSIO. Consuetudo quantum-
 90 cunque longa † nullas decimas, aut quid aliud ecclesie ministris solvendi, non excusat à peccato, nec valet, quando alias sustentari non potest in ea plebe, vel parochia sacramentorum, ac spiritualium minister, in hoc conveniunt omnes, non modo Canonistæ, sed etiam Theologi, & in specie notavit Covar. *d. c. 17. nu. 6. & 8.*
 91 *in fine.* Ratio est, quoniam † de jure naturali, & divino est sustentatio ministrorum ecclesie Dei, ut inter ceteros ostendit *Sot. lib. 9. de just. & jur. q. 3. art. 1. Covar. d. c. 17. nu. 2. & 3. & Vasq. contr. ill. lib. 2. cap. 89. num. 8. & 9.* & nos jam non semel admonuimus; sicque procedunt rationes, de quibus per Rebuf. inter ceteros, *d. q. 13. num. 40.* ubi absolute probare contendit consuetudinem nullas decimas solvendi non valere post Anchar. Turrecr. Bertran. & alios.
 92 Hanc tamen conclusionem declara † non procedere in iis decimis, quæ proculdubio jure tantum humano, etiam quoad substantiam indictæ sunt, quales sunt decimæ personales, secundum Host. *in sum. tit. de decim. §. utrum, q. 7.* & plerosq; alios Canonistas, de quibus per Covar. *d. c. 17. nu. 2. vers.* & præter has rationes; ideoque eas per consuetudinem tolli posse, præter Covar. *d. c. 17. n. 8.* voluit Host. *in c. in aliquibus, de decim. Turrecr. c. revertimini, 16 q. 1. art. 7. nu. 12. Paris. cons. 25. col. 2. l. 4. Fel. c. causam qua de præscript. Balb. de præscript. 5 part. pr. q. 7. Vivi. decis. Neap. 4. n. 46.* Et communem Theologorum & Canon. dicit esse Rebuf. *d. q. 13. num. 44.*

TERTIA CONCLUSIO. Valet consuetudo ut de minutis etiam † decimæ mixtæ non solvantur, ut voluit D. Thom. 2. 2. q. 87. art. 2. Astenf. in sum. rubr. de decim. art. 4. in fi. Collect. c. 1. de decim. Rebuf. d. q. 13. nu. 51. Imo voluit Turrecr. d. c. revertimini, q. 11. decimas de minutis non esse in præcepto. Pariratione † valebit etiam consuetudo, ut ex certis fructibus, puta sceno, oleo decima non solvatur; ita præter alios scripsit Castr. consilio 17. libr. 2. quem sequitur Covar. d. nu. 8. vers. 7. eodem jure.

QUARTA CONCLUSIO. Valet consuetudo, ut † de prædiis ecclesiasticis decima non solvatur à clericis; ita in specie tradit Covar. d. num. 8. vers. 2. licet magis communiter, cum præsertim multi non improbabili- ter dixerint decimas de his solvendas non esse, quos recensuimus hoc eodem c. q. 1. concl. 3. Imo † posse clericos consuetudine eximi à solutione decimarum omnium tam prædialium, quam personalium, etiam ratione bonorum patrimonialium voluisset gloss. d. c. in aliquibus, de decim. & c. quia cognovimus, 10. q. 3. Fel. d. c. causam que, col. 1. de præscript. Balb. d. q. 7. & Covar. d. n. 8. vers. primum hinc constat.

QUINTA CONCLUSIO. Possunt ex consuetudine † decimæ uni ecclesiæ alias debitæ alteri adscribi, & solvi, tex. est. in c. cum sint homines, & c. ad Apostolica, ubi Abb. & alii, de decim. & not. Card. in c. ult. in fin. de paroch. Covar. d. num. 8. Rebuf. d. q. 13. num. 47. & 48. ubi limitat id non procedere † in decimis, quæ limitibus adhærent, hoc est, in prædiis, quæ limitibus proxima sunt, ad not. per gloss. & Doct. d. c. cum sint homines, & d. c. fin. de paroch. limites enim † præscribi non possunt, ne fines confundantur, c. quicumq;, & c. licet, 16. q. 3. & c. super eo, de paroch. Fortius vero † attendi debet cōsuetudo, ubi de jure dubium est, ad quam ecclesiam decimæ spectent, ut not. gloss. 2. & Doct. per illam tex. in c. cum contingat, de decim. & Covar. d. nu. 8. vers. 4. fortiori ratione ubi post Abb. d. c. cum sint homines, concludit in hac specie † sufficere consuetudinem de

cem annorum, cum ea non sit contra, sed præterius
 102 quo casu † decem annorum spatio legitimam consue-
 tudinem induci voluerunt præter citatos à Covar. ibi
 dem Abb. *d. c. fin. nu. 15. de consuet. & Rebuf. d. q. 13. nu.*
53. & nos latius ostendimus tract. de option. cap. 1. q. 2.

De consuetudine quoad modum & tempus solven-
 di decimas, dicemus *inf. cap. seq. q. suis locis.*

SEXTA CONCLUSIO. Excepto casu, de quo
 superiori conclusione, & eis similibus, consuetudo
 103 quæ circa decimas observanda est, † requiritur, &
 sufficit, ut sit quadraginta annorum: *opt. tex. in c. fin.*
de consuet. & in hac specie notavit Paris. conf. 25. nu. 6.
& 27. lib. 4. Covar. d. numero 8. vers. decimo his omnibus
adversis, & colligitur ex gloss. fin. in c. fin. & ibi Doct. omnes,
in c. fin. de consuet. & patet ex tex. in c. cum eccle-
sia, de caus. possess. & c. auditis, de præscript. Quare male
Soc. conf. 2. q. 7. num. 2. Fulgos. conf. 166. & clarius Balb.
d. q. 7. & Rebuf. d. q. 13. num. 53. in fin. volunt requirere
 hanc consuetudinem in materia decimarum tempus

104 immemorabile. Imo neq; † titulus requiritur ad hanc
 consuetudinem, licet ei adveseretur juris communis
 præsumptio, ut in specie adnotavit Covar. ubi supra.
 Textus vero in *c. 1. de præscript. in 6.* qui contrarius vi-
 detur, procedit in præscriptione, non autem in con-
 suetudine, secundum Archid. ibi, Gemin. & alios, quos
 ad hoc refert, & sequitur Covar. loco cit.

QUÆRO QUINTO, Quanam præscriptio obti-
 neat, & locum habeat in materia decimarum?

105 PRIMA CONCLUSIO. Possunt aliqui † saltem
 laici præscribere exemptionem à solutione, non solum
 partis decimarum, seu quotæ (in quo omnes conve-
 niunt, & late inter ceteros tuetur Trivis. *decis. Venet.*
29. nu. 15. Rebuf. d. q. 13. nu. 57. & 58. ubi post Ang. in
summa, in verbo, decima, §. 2. id limitat, ubi Curatus
 non possit commode ex illa parte, quæ solvitur, suitea-
 tari) verum etiam quoad totam decimam: idque tuen-
 tur optime Covar. *d. c. 17. nu. 10. & post alios Henric.*
lib. 7. sum. Theol. mor. c. 27. num. 2. ea optima ratione,
 quod